

Počatý ľudský život – hodnota a zmysel v teologickomoralnej perspektíve s prihliadnutím na kresťanský personalizmus¹.

René Balák

Problematika fundamentálneho chápania fenoménu ľudského života a postoja samotného človeka k počatému ľudskému životu je východiskovým bodom ale i problémom, spôsobujúcim divergencie v širokospektrálnej oblasti vedeckého výskumu². Podstata ľudského života, napriek dosiahnutému poznaniu človeka, sa však vymyká ľudskému poznaniu.

V priebehu histórie riešenia tohto problému sa vyprofilovali, zovšeobecňujúco vyjadrené, dve hlavné skupiny názorov na počiatok ľudského života a na postoj k samotnému ľudskému životu. Jedna skupina prezentuje postoj bezpodmienečného rešpektu a nedotknuteľnosti ľudského života od momentu jeho počatia po prirodzenú smrť³ a druhá zastáva názor, že ľudský život s jeho jedinečnými personálnymi špecifikami, začína neskôr a preto je možné realizovať ingerencie a manipulácie rôzneho stupňa a druhu, vrátane jeho arbitrálného ukončenia⁴. Je však mementom a paradoxom dnešnej doby, charakterizovanej krízou hodnôt, že jestvuje tak kontrapozicionálne chápanie života, kde jedna skupina ľudí ho chápe v perspektíve daru⁵ a iní ho chápu výlučne ako biologický zhluk buniek, ktorého užitočnosť (jestvuje i všeobecný problém vysvetlenia zmyslu termínu „užitočnosť“)⁶ a status možno interpretovať arbitrálny⁷.

Status quaestionis a počatý ľudský život

Na počiatku tretieho milénia sa človek neustále pokúša pochopiť, vysvetliť a charakterizovať ľudský život v jeho mnohorakých a špecifických prejavoch alebo

¹ Táto štúdia vznikla v rámci grantu VEGA č. 1/3603/06.

² Fenomén ľudského života, špecificky počatý ľudský život, reflektujú rôzne špecializačné vedné odbory a disciplíny ako filozofia (napr. metafyzika, filozofická antropológia, ontológia, etika), antropológia, teológia (napr. biblická antropológia, morálna teológia), právo ale i empirické vedy ako biológia, medicína v rôznosti špecializačných odborov, molekulárna genetika, embryológia a iné.

³ Táto skupina vedcov vychádza z filozoficko-antropologického fundamentu, ktorý by sa dal vyjadriť termínom ontologický personalizmus a časť vychádza i z teologicko-biblického antropologického fundamentu; pričom sa opierajú sa o najnovšie racionálne vedecké poznanie z biológie, embryológie a molekulárnej genetiky, ktoré poukazujú na fakt, že počiatkom ľudského života je finalizácia procesu oplodnenia.

⁴ Druhá skupina vedcov zastáva postoj, ktorý by sa dal sumarizačne vyjadriť termínom empiricko-biologický funkcionalizmus. Na tomto mieste nie je dôležité uvádzať čo i len partikulárny reprezentatívny zoznam najvýznamnejších predstaviteľov oboch daných skupín, lebo by presiahol rozsah vedeckej štúdie.

⁵ Por. napr. Final declaration. Nr. I. 8th European Congress of FEAMC, Prague, June 1996.

⁶ G. BATAILLE. La notion de dépense. Paris 1933.

⁷ Typickým príkladom je odporúčanie komisie (tzv. Warnock Report) povoliť britskej vláde experimenty na ľudských embryách do 14 dní po počatí odvolávajúc sa na kvalitatívne vlastnosti a schopnosti embrya. Por. M. Warnock. Haben menschliche Zellen Rechte? In: Um Leben und Tod. A.Leist (Hrsg.) Frankfurt/Main 1990 s. 228. Odhliadnuc od matérie problému, je zvrátený aj spôsob procedurálnej realizácie rozhodnutia zúčastnených subjektov. Jeden subjekt vymenuje druhý (keďže to nechce urobiť sám z obavy o svoj demokratický image), aby odborne a nezávislým spôsobom posúdil etický charakter problému, pričom druhý („odborný a nezávislý“) subjekt späťne predloží pozitívne odporúčanie prvému subjektu, aby tento prvý subjekt dal toto odporúčanie tretiemu subjektu promulgovat ako právnu normu, legalizujúcu pozbavenie života ktoréhokoľvek autonómneho ľudského subjektu, pokiaľ nepresiahla doba jeho života 14 dní; v skutočnosti však všetky tri subjekty patria do tej istej ideologickej, záujmovej a mocenskej kategórie.

kontinuálnych stupňoch rozvoja v rámci empirických prírodných vied, ako aj filozofie a teológie. V rámci reflexie problematiky stojí človek pred niekoľkými závažnými problémami a otázkami, ktoré sú často vzájomne prepojené, pričom sa prezentujú rôzne teórie ponúkajúce riešenie v rámci kompetencií jednotlivých vied. V rámci zdôvodnenia hodnoty ľudského života sa vedecká diskusia a terminologické spory koncentrujú na určité spektrum imanentne previazaných problémov⁸, pričom sa používa rozličná a často nejednoznačná či zahmlievajúca terminológia⁹ ale i metódy riešenia.

Sumarizačne a mierne schematicky možno konštatovať že problematika chápania, postoja a prístupu k fenoménu počatého ľudského života sa koncentruje na problém osobného charakteru ľudského života, čiže či konkrétny počatý ľudský život je alebo nie je osobou (alebo či je ontologicky novým bytím) od ukončenia procesu oplodnenia¹⁰, so všetkými konzekvenciami spojenými s týmto problémom. Najzávažnejšou konzekvenciou afirmácie osobného statusu počatého ľudského života je väzba tohto statusu so základnými ľudskými právami, primárne s právom na život, pričom toto právo je nezávislé od toho, či nejaký subjekt toto priznáva osobe človeka vo forme právneho dokumentu alebo iným spôsobom. Totiž automaticky prináleží osobe človeka z dôvodu jeho nespochybniteľnej príslušnosti k ľudskej rodine.

Teda problém vôbec nespočíva v stanovení počiatku ľudského života v biologickom a genetickom zmysle druhu *homo sapiens*, pretože ľudské poznanie v rámci biológie, embryológie a genetiky už dalo jasnú odpoveď, a nie možné pochybovať o fakte, že sa jedná o človeka, s úplne odlišným genotypom, od momentu oplodnenia, presnejšie od momentu finalizácie tohto procesu, teda sa jedná o nearbitrálné, nezávislé a jednoznačné kritérium začlenenia počatého ľudského života do ľudskej morálnej komunity. Je však otázkou, či len v tom spočíva skutočné jadro problematiky, lebo termín osoba má skôr charakter filozofický, teologický, antropologický či etický, nie však primárne biologický.

Afirmácia osobného a individuálneho statusu počatého ľudského života v etape jeho včasnej embryogenézy je možná v filozofickej aj teologickej oblasti nazerania na problematiku bez zohľadnenia argumentácie empirických vied, lebo biologicky

⁸ Napr. animácia, individualizácia a personalizácia ľudského života, morálny a právny status ľudského embrya. V teologickej oblasti je doteraz nezodpovedaným problémom okamih animácie počatého ľudského života, ktorý nie je vyriešený s konečnou platnosťou, a to napriek tomu, že z biologického a genetického hľadiska sa nepochybne jedná vždy o jedinečný a neopakovateľný ľudský život. Individuálny osobný ľudský život začína počatím, čiže splynutím spermie a vajíčka v zygote, ktorá je neopakovateľne naprogramovaná k rozvoju novovzniknutého organizmu, pričom oplodnenie je počiatočným bodom individuálnej životnej histórie (ontogenézy) človeka. Por. M. BROOKES - A. ZIETMAN. *Clinical Embryology: A Color Atlas and Text*. Boca Raton 1998, W.J. HAMILTON – H.W. MOSSMAN. *Human Embryology*. Cambridge 1972, L.B. AREY. *Development Anatomy*. Philadelphia 1965, G.MACPHERSON. *Black's Medical Dictionary*. Lanham 1999, B. ALBERTS. *Molecular Biology of the Cell*. New York 2002, B.M. CARLSON. *Patten's Foundations of Embryology*. New York 1996.

⁹ Používanie rozličnej terminológie spôsobené odlišnosťou vedného odboru je akceptovateľné aj keď často nastáva situácia, že široké terminologické spektrum vyjadrenia označuje často tú istú skutočnosť alebo nepresné terminologické vyjadrenia označujú rovnaké i diametrálne odlišné skutočnosti. Autor však odmieta terminologickú, jazykovú a hypokritickú ekvilibristiku v danej oblasti, zacielenú na službu mocenským, politickým, militárnym a ekonomickým cieľom záujmových skupín.

¹⁰ Tento proces trvá určitý časový výsek a nie je ešte preskúmaný do najmenších detailov. Doteraz známe biologické procesy včasnej embryogenézy sú ale podrobne a dostatočne prezentované. Por. I.WILMUT – K.CAMPBELL – C.TUGDE. *The Second Creation. The Age of Biological Control by Scientists Who Cloned Dolly*. London 2000 s. 116 – 124, J. WIESER. *Daten der Embryonalen Frühentwicklung beim Menschen*. In: *Der Status des Embryos. Medizin – Ethik – Recht*. (Hrsg.) R. BECKMANN – M. Löhr. Würzburg 2003 s.27-32.

počatý ľudský život bez najmenších pochybností prináleža do ľudskej rodiny, na základe čoho, bola sformulovaná zásada kresťanskej etiky *quod generatur ab homine homo est*. Avšak ani jedna z empirických vedeckých disciplín, pri zohľadnení často prometeovského úsilia človeka, nedáva odpoveď na podstatu a pôvod ľudského života.

O stave počateho ľudského života (osobný charakter - prítomnosť duchovnej zložky človeka) a postoja človeka k nemu nemožno rozhodovať na základe teórií opierajúcich sa o temporabilné kritérium narodenia alebo o niektoré z rozvojových kritérií (kritérium segmentácie, kritérium potenciality, kritérium implantácie, neurologické kritérium, kritérium animácie¹¹, kritérium samostatnej existencie, psychologické kritérium, kritérium viability, kritérium similarity) alebo o skutočnosť či embryo má alebo nemá určité vlastnosti. Totiž konkrétne schopnosti nedávajú osobe človeka štatút ale naopak vychádzajú z jej existencie¹². Napriek tomu niektorí autori v oblasti teológie sa snažia zdôvodniť neosobný a nie ľudský charakter počateho ľudského života v prvých hodinách či dňoch jeho existencie, opierajúc sa o niektorú z vyššie uvedených teórií¹³.

Berúc do úvahy fenomén monozygotických dvojčiat a vedecké poznatky empirických vied z poslednej tretiny dvadsiateho storočia a počiatku tretieho tisícročia, ani genetické kritérium nemožno bez výhrad prijať za rozhodujúce, nakoľko vedecké poznanie človeka spôsobuje určité komplikácie pri filozofickej či teologickej interpretácii biologických faktov, zistených v prvých štádiách embryonálneho rozvoja počateho ľudského života¹⁴.

Zohľadňujúc neadekvátnosť aplikácie predchádzajúcich kritérií (s dôvodu ich spochybniteľnosti) a nedostatočnosť úrovne ľudského poznania, je náležité aplikovať metafyzické kritérium s prihliadnutím na numerické kritérium a predpoklad oduševnenia v momente oplodnenia, ktoré prebieha v určitom časovom intervale. Vyjmúc toto posledné kritérium, všetky ostatné sa opierajú o ontogézu človeka a ani jedno z nich nedáva vyčerpávajúcu odpoveď na otázku, kedy je nový život osobou so všetkými právami.

¹¹ Z vedeckého hľadiska je nemožné stanoviť animáciu na nejaký moment v niektorej z etáp včasných štádií embryonálneho rozvoja počateho ľudského života a je logicky nezdôvodniteľné tvrdenie že prítomnosť respektíve neprítomnosť duše možno diagnostikovať nejakým empirickým spôsobom. Logickým predpokladom je prítomnosť duše od ukončenia procesu oplodnenia, v ktorom je zrejme metafyzická a numerická individualita ľudského bytia.

¹² Por. E.SCHOCKENHOFF. Der vergessene Körper. Über die Einheit von Person und menschlicher Natur. In: "Zeitschrift für medizinische Ethik". 48:2002 s. 277-278.

¹³ N. M. FORD. When did I begin? Conception of the human individual in history, philosophy and science. Cambridge 1988, N.M. FORD. When Did I Begin? – A Reply to Nicholas Tonti-Filippini. In: "The Linacre Quarterly" 57:1990 nr.4 s. 59-66., M. MORI La fecondazione artificiale: questioni morali nell'esperienza giuridica. Milano 1988, R. A. MCCORMICK. Notes on moral theology. "Ethics, Theological Studies" 40:1979, s. 97-111.

¹⁴ V prípade monozygotických dvojčiat sa z hľadiska súčasného stavu empirického vedeckého poznania vysvetľuje problém rozličnými spôsobmi. V prípade, že od okamihu počatia je možná reálna existencia dvoch monozygotických embryí, tak ide len o zdanlivé rozdelenie jedného embrya na dve, pretože od počiatku išlo o dve embrya, existujúce (v takej blízkosti, že nie je možné zistenie tohto faktu skôr ako po oddelení) a spoločne zdieľajúce určité percento matérie. Nasledujúce spôsoby vysvetlenia tvrdí, že embryo, existujúce od počatia v procese „zdvojenia“ zaniká (končí sa jeho individuálna a osobná existencia) a vznikajú dve nové embrya, z čoho konzekventne možno odvodiť, že počiatok a individuálna existencia monozygotických embryí nastáva až od rozdelenia primárneho embrya. V poslednom prípade sa predpokladá, že od počatia existuje len jedno embryo, ktoré však po realizácii procesu „zdvojenia“ naďalej existuje a kontinuálne pokračuje vo svojom rozvoji, tak možno konštatovať, že ide o prípad nepohlavného rozmnožovania, čo je v prírode normálnym javom (nie je to bežný jav u vyšších cicavcov, kde rozmnožovanie prebieha pohlavným spôsobom), ale u ľudského druhu vzácnou vyskytujúcou sa skutočnosťou.

Nemožno sa však bez výhrad stotožniť s dualistickým chápaním človeka, ktoré sa často používa pri riešení problému postoja k počatému ľudskému životu, ani s aristotelesovsko-tomistickou metafyzikou ľudského bytia, lebo pre dnešnú dobu je teologického hľadiska nedostatočná hoci pravdepodobne najvýstižnejšie vystihuje podstatu ľudského bytia v personalistickom zmysle. Niektorí, najmä (neo)tomistickí, autori sa prikláňajú k názoru, že embryo je od momentu počatia (presnejšie od ukončenia tohto procesu) osobným bytím, čiže animácia embrya je časovo situovaná do tohto momentu¹⁵.

Ale i v prípade jestvujúcej pochybnosti o tom, či je plod už v rannom štádiu osobou, by sa dopustil ťažkého hriechu ten, kto by riskoval jeho usmrtenie¹⁶. Vlastne v perspektíve historickej kontinuity všetky závažné disciplinárne vyhlásenia a učenie Magistéria rôzneho stupňa jednoznačne odmietajú akékoľvek konanie človeka ohrozujúce počatý ľudský život¹⁷. Problematika animácie je doteraz nevyriešeným problémom v definitívnom zmysle, ak sa jedná o perspektívu učenia Magistéria¹⁸ a všetky argumenty teológov alebo odborníkov z oblasti (i molekulárnej) genetiky a embryológie zatiaľ nedávajú vedeckú a morálnu istotu, ktorá je nevyhnutná pre vynesenie konečného stanoviska.

Dôležitým problémom je otázka kompetencií jednotlivých vied v rámci problematiky zdôvodnenia hodnoty a zmyslu počatého ľudského života. Môže byť racionálne empirické ľudské poznanie v oblasti včasného embryonálneho rozvoja počatého ľudského života a v oblasti molekulárnej genetiky určujúcim a dostatočným fundamentom pre zdôvodnenie hodnoty tohto ľudského života?

Teologicko-morálne zdôvodnenie hodnoty a zmyslu počatého ľudského života

Hodnota ľudského života sa teda v teológii zvyčajne zdôvodňuje spojením fenoménu ľudského života s perspektívou primárneho Stvoriteľského daru, s perspektívou vtelenia a vykúpenia, s nesmrteľnou ľudskou dušou, so špecifickou ľudskou dôstojnosťou, s osobou človeka a až potom sekundárneho rodičovského daru, prostredníctvom, ktorého odovzdáva človek dar života. Je náležité podčiarknuť, že zdôvodnenie hodnoty a zmyslu počatého ľudského života, v špecifickom zornom uhle

¹⁵ Por. B. ASHLEY – A. MORACZEWSKI. Cloning, Aquinas and the embryonic person. In: National Catholic Bioethics Quarterly“. 1:2001 nr.1 s.190-201., B. ASHLEY – A. MORACZEWSKI. Is the biological subject of human rights present from conception? In: The Fetal Tissue Issue: Medical and Ethical Aspects. P.CATALDO – A.MORACZEWSKI. (Eds.) Braintree MA 1994, CROSBY J. F., Are some human beings not persons? Antrophos (Ora Antrophotes), 2, 1986, s. 215-232, G. GRISEZ. When do people begin? Proceedings of the American Catholic Philosophical Association 63:1989 s. 28-47., J.HALDANE – P.LEE. Aquinas on human ensoulment, abortion and the value of life. In: Philosophy 78: 2003 s. 254 – 75., S.HEANEY. Aquinas and the presence of the human rational soul in the early embryo. In: “Thomist“ 56:1992 nr. 1, s. 20 – 47., E. SGRECCIA. Manuale di Bioetica, Milano 1994 s. 361, D. TETTAMANZI. La comunita cristiana e l'aborto, Alba 1975; CARRASCO DE PAULA, Personalita dell'embrione e l'aborto. In: Persona, verita e morale, Roma 1987, s. 277-290.

¹⁶ Por. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Questio de abortu*. Nr. 13.

¹⁷ Por. napr. Pius XI. Casti conubii. II:AAS 22 (1930), 562-592; , Pius XII. Prejav k účastníkom lekársko-biologickej únie sv. Lukáša z 12.12.1944: Prejavy a rozhlasové posolstvá VI,(1944-1945),191; Prejav k účastníckam Kongresu Katolíckej únie talianskych pôrodných asistentiek z 29.10.1951,II:AAS 43 (1951),838; Ján XIII. Mater et Magistra 3; KÓDEX KANONICKÉHO PRÁVA z roku 1917 can. 2350 § 1; DRUHÝ Vatikánsky koncil. Gaudium et spes 51 a Dignitatis humanae; PAVOL VI. Humanae vitae 14; KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Questio de abortu*; Katechizmus katolíckej cirkvi. 2258 – 2283; JÁN PAVOL II. Evangelium vitae a iné.

¹⁸ Por. A. DZIUBA. Świadectwem Kościoła jest także jego milczenie. In: Geny – wolność zapisana. Przesłanie moralne Kościoła. Red. J. Nagórny – P. Kieniewicz. Lublin 2005 s.121 – 125.

skúmania morálnej teológie, sa v rámci prameňov a vlastnej metodológie, odvoláva prioritne na transcendentnú Autoritu a až sekundárne na špecificky empiricko-rationálne poznanie človeka.

Biblický spôsob nazerania má primárne transcendentný charakter, čím sa však nepopiera svetlo prirodzeného ľudského rozumu, ba práve naopak, v plnosti sa potvrdzuje. Východiskový bod teologickej argumentácie spočíva v biblickom tvrdení: „Urobme človeka na náš obraz¹⁹ a podľa našej podoby! (...) A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Por. Gn 1, 26 – 27) Tieto slová sú východiskovým bodom biblickej antropológie v rámci teologickej koncepcie života ľudskej osoby, ako duchovnotelesnej jednoty, ktorá si v duchu morálnej teológie vyžaduje zodpovedné slobodné spoznanie, afirmáciu a aplikáciu v zložitých skutočnostiach praxe.

Význam tohto biblického posolstva možno náležite pochopiť ak sa vezme do úvahy špecifická zmena literárneho a jazykového spôsobu vyjadrenia skutočnosti stvorenia človeka, naznačujúca špeciálnosť a výnimočnosť aktu stvorenia človeka, v porovnaní s inými stvorenými stvoreniami. Biblická formulácia (Por. Gn 1, 26) poukazuje na špeciálnu a špecifickú väzbu človeka (duchovnotelesnej jednoty) so svojím Stvoriteľom. Od Osoby majúcej transcendentný a absolútny charakter sa odvodzuje genéza ľudskej osoby, čo logicky umožňuje hovoriť o počatom ľudskom živote v zmysle personalistických kategórií dôstojnosti, hodnoty a zmyslu. V tom spočíva i špecifická mystika ľudského života, dotýkajúca sa priamo mystéria jeho podstaty. Teda osoba je hodnotou samou v sebe, hodnotou tak cennou, že ju nemožno redukovať na prostriedok k cieľu, lebo ona sama v sebe je cieľom, a jediným adekvátnym vzťahom k osobe je jej afirmácia – postoj lásky²⁰.

Teologické zdôvodnenie hodnoty ľudského života vychádza zo starotestamentálnej teológie stvorenia, ktorej fundamentálnym jadrom je posolstvo začínajúce v knihe Genezis (Gn 1, 26), že Boh je jediným a výlučným prameňom ľudského života (Por. Ž 36, 10; 104, 29 – 32; Múd 11, 24 – 25), pričom Boh je strážcom tohto života a vyžaduje od človeka jeho rešpektovanie (Por. Gn 4, 10 – 12; Ex 20, 13), zdôvodňujúc tak, že On sám je jediným Pánom života. Toto biblické východisko svedčí o dôležitosti rešpektovania najvyššej autority transcendentného charakteru v duchu autentickej pokory a zadosťučinenia zákonu slobody.

Život človeka (v ktorejkoľvek fáze jeho existencie) sa tu javí ako veľké dobro, ktoré je svedectvom a zjavením Boha v človeku, znamením Božej slávy a prítomnosti²¹, pričom človek je povoláný k úcte a k rešpektovaniu tohto života. Z toho vychádza stanovisko, že dôstojnosť človeka a jeho života v konečnom dôsledku pramení v Stvoriteľovi. Vo vzťahu medzi dôstojnosťou človeka a jeho neodňateľným právom na život, ktoré prináleží bez výnimky každému predstaviteľovi ľudského druhu od počiatku jeho existencie, je neporušiteľná ontická väzba, čo bolo v histórii fundamentom pre priznanie ľudských práv i nenarodeným od chvíle počatia²².

Tým vlastne človek slobodne ale i zodpovedne, teda v súlade s vlastnou dôstojnosťou rešpektuje skutočnosť, že jedine Boh má skutočnú moc povolávať k životu celé stvorenie (Por. Dt 5, 26; Jer 10, 10). Týmto postojom uznania Božieho výlučného disponovania ľudským životom a postojom uznania skutočnosti, že iba

¹⁹ Biblický termín „obraz“ je niečím, čo podstatne vyplýva z hlbkej reality predmetu; je jeho premenovaním, jeho zjavením sa vo svojej podstate. Nie je úmyslom podľa nejakého vzoru, ale samou skutočnosťou, ktorá sa prejavuje navonok.

²⁰ Por. K. WOJTYŁA. *Miłość i odpowiedzialność*. Lublin 1986 s. 42 – 43.

²¹ Por. JÁN PAVOL II. *Evangelium vitae* 34.

²² Por. E. SCHOCKENHOFF. *Die Ethik des Heilens und die Menschenwürde*. In: „Zeitschrift für medizinische Ethik“ 47:2001 s.238.

Boh udeľuje človekovi svoju silu života (Sir 17, 1 – 3), ktor m človek slobodne a zodpovedne vyuivať vo vzťahu k daru života i k sebe samému, človek potvrdzuje, že každý, kto je úprimne otvoren pravde a hľadá autentick dobro²³, sa má že dopracovať k poznaniu posvätnosti poatho ľudského života skrze svetlo racionlnho poznania a milosti.

Toto fundamentálne povolanie človeka k zodpovednosti za poat ľudsk život je transcendentného a súčasne morlnho charakteru, pričom má univerzálnu platnosť, ktor neeliminujú výsledky aktivity ľudského rozumu v oblasti empirických vied (biológia, molekulárna genetika, medicína), ba práve naopak človek na prelome tisícročí empiricky zakusuje, že tento požiadavok dan Bohom je tu pre pravdiv dobro človeka. Uznatie dôstojnosti každej ľudskej osoby (od počiatku jej existencie po prirodzen smrť) je vyjadrenm princípu personalizmu v interpersonalnch vzťahoch v spoločnosti, v ktorej všetky štruktúry a inštitúcie majú byť nasmerovan na pravdiv dobro ľudskej osoby, ktor je ich skutočným cieľom.²⁴

Ak teologickomorlne zdôvodnenie úcty voči počatému ľudskému životu teda vychádza zo skutočnosti, že Boh obdarovva človeka, ktor je takto obdarovan najväčšou dôstojnosťou, ktor je zakorenen vo vnútornej spojitosti so Stvoriteľom²⁵, tak tým nie je narušen autonómia slobodného ľudského subjektu. Totiž lovek v rámci svojej slobody spojenej so zodpovednosťou, neustále m že úprimne hľadať cestu naplnenia a zmyslu darovaného života. lovek hľadajúc zmysel svojej existencie a konečného naplnenia m slobodne afirmovať fakt stvorenia a predovšetkým skutočnosť, že Boh je predmetom ľudskej tby, nádeje oslobodenia, podpory a starostlivosti, túžby a očakávania v modlitbe (Por. 2 Kr 19, 4;  18, 47; 42, 3; 84, 3)²⁶.

Ak sa chce náležitým spôsobom pochopiť kresťansk postoj úcty voči počatému ľudskému života je nevyhnutnosťou zacieliť pohľad na osobu Krista. Teológia vtelenia, prezentovan v novotestamentlnej časti biblického poslstva o ľudskom živote, poukazuje prostredníctvom osoby Ježiša Krista na doasn i transcendentn hodnotu ľudského života. Práve v Novom Testamente nachádza vyjasnenie cel pravda o hodnote ľudského života, pretože evanjelium života je v samom srdci a jadre poslstva Ježiša Krista²⁷, ktor je Synom od večnosti neustále dostvajcm život od Otca (Por. Jn 5, 26), darcu všetkého života.

Teda biblicko-antropologick aspekt vtelenia prináša plnosť pravdy o vznešenom dare ľudského života, ktor prináša Kristus človekovi, aby ho človek obsiahol v hojnejej miere (Por. Jn 10, 10), čím sa poukazuje na neporovnateln hodnotu, dôstojnosť, nemanipulovatelnosť, nedisponovatelnosť a neredukovatelnosť ľudského života a tm implicitne na jeho zmysel a posvätnosť. Logick je teda postoj Magistéria, odvolávajúci sa i na prirodzen mravn zákon, kde sa jednoznačným spôsobom vyžaduje rešpektovanie práva na život pre kad ľudsk bytie, od počatia až po prirodzen smrť²⁸, pričom nejestvuje žiadne privilégium či výnimka, pre akkoľvek subjekt, v oblasti mravnch noriem²⁹.

²³ Por. DRUH Vatikánsky koncil. Dignitatis humanae 1.

²⁴ Por. A. ANZENBACHER. Christliche Sozialethik. Einführung und Prinzipien. Paderborn – München – Wien – Zürich 1998 s. 178 – 179.

²⁵ Por. Jn PAVOL II. Evangelium vitae 34.

²⁶ Por. H. SEEBASS. *Leben II. [Altes Testament]*. In: *Theologische Realenzyklopdie*. Red. G. Krause, G. Mller. Vol 20. Berlin 1990 s. 523.

²⁷ Por. Jn PAVOL II. Evangelium vitae 1.

²⁸ Por. Jn PAVOL II. Allocuzione All'Assemblea generale della Pontificia Accademia per la Vita.. Natura e dignit della persona umana a fondamento del diritto alla vita. (27 febbraio) 2002 nr. 6.

²⁹ Por. Ján PAVOL II. Evangelium vitae 57 a Veritatis splendor 96.

V Osobe Ježiša Krista, ktorý cestou kríža obdaril človeka plnosťou života (Por. Jn 12, 32), sa najplnším spôsobom zjavila hodnota ľudského života, kde práve paschálne tajomstvo vykúpenia dosahuje svoje *apogeum*. Kristus, dokonalý obraz neviditeľného Boha, svojím životom, smrťou a zmŕtvychvstaním maximálne povýšil a posvätil život človeka a dal mu novú nádej a perspektívu.

Čiže pripodobnením sa Kristovi sa človek bytostne stáva novým stvorením (Por. Kol 3, 10; Rim 13, 14), ktoré sa má aktualizovať i v postoji úcty a rešpektovania ľudského života v rozličnom zodpovednom konaní v prospech daru života. Tu dostáva tajomstvo osobného živého ľudského bytia konečnú finalitu a zmysel, pričom biblickoteologická koncepcia človeka neneguje, ale presahuje a dopĺňa „empiricko-psychologickú alebo čisto ontologickú koncepciu ľudského bytia“³⁰.

Počatý ľudský život má práve v Bohu svojom Stvoriteľovi pôvod, fundament i finalitu a v tom je jeho špecifickosť a svätosť, zaväzujúca každý subjekt k tomu, aby v rámci zodpovedného využívania slobody, rozumu a vôle, bezpodmienečne rešpektoval nedotknuteľnosť, nemanipulovateľnosť a nedisponovateľnosť tohto života, a tak spätne potvrdil dôstojnosť, hodnotu a zmysel vlastného osobného života.

**IN: FOLIA UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS Vol. XII s. 32-38 TRNAVA 2006
ISBN 80-89104-87-8**

³⁰ Por. R. OTOWICZ. *Etyka życia*. Kraków 1998 s. 122.